

OPONA PADLA

"Studená vojna"

Po roku 1945 sa na svete vyprofilovali dve súperiace veľmoci. Na jednej strane USA spolu so štátmi západnej Európy a na druhej strane Sovietsky zväz spolu s krajinami východnej Európy. Západ a Východ boli spočiatku len názorovo rozdielne, postupom času však bola vytvorená tvrdá hranica, tzv. železná opona. Tento konflikt nikdy neprerástol do otvorenej vojny, v ktorej by s najväčšou pravdepodobnosťou boli použité atómové zbrane.

Berlínsky múr

Hlavným symbolom tzv. studenej vojny sa stal múr, ktorý rozdeľoval Berlín. Po skončení 2.svetovej vojny bolo Nemecko rozdelené na 4 okupačné zóny (francúzska, britská, sovietska, americká). Tak isto bolo rozdelené aj hlavné mesto Nemecka. Okolie Berlína, s výnimkou zón ovládaných západnými mocnosťami, bolo priamo pod kontrolou moskovskej vlády. Obyvateľstvo sa preto snažilo utiecť cez Berlín do demokratického sveta. Tieto úteky zastavila výstavba Berlínskeho múru, ktorý sa postupne z plotu z ostnatého drôtu posilnil až na mohutný múr s dĺžkou 150 km. V roku 1989 došlo k pádu Berlínskeho múru, ktorý je dodnes symbolom zjednotenia Európy.

"Železná opona"

Pomyselná hranica, ktorá oddeľovala Východ (komunistický) od Západu (demokratický). Československí pohraničníci chránili 920 km „železnej opony“. Úlohou stráže nebola až tak ochrana pred útokom zo zahraničia, mali najmä zastaviť Čechov a Slovákov, utekajúcich zo štátu.

ČERNOBYLSKÁ HAVÁRIA

Dňa 26.4.1986 došlo k výbuchu na štvrtom bloku Jadrovej elektrárne Vladimíra I. Lenína v Černobyle. Rádioaktívny oblak zamoril takmer celú Európu. Z priestoru okolo elektrárne bolo evakuovaných takmer 200 000 ľudí. Väčšina z nich sa do oblasti kvôli zvýšenej radiácii už nikdy nevrátila.

Karikatúra zobrazuje jeden z horúcich momentov „Studenej vojny“. Ide o karibskú krízu. Svet bol veľmi blízko použitia jadrových zbraní.

Na svete bolo otestovaných 2127 jadrových zbraní, posledný test uskutočnili v roku 2006.

„Studená vojna sa neroztápa, no horí smrtonosným plameňom.“

Richard Nixon, 37. prezident Spojených štátov amerických

Alexander Dubček

*27.11.1921 – † 7.11.1992

RODÁK Z UHROVCA

Narodil sa v tom istom dome ako Ľudovít Štúr. Celé detstvo i časť mladosti strávil v Sovietskom zväze. Do vlasti sa spolu so svojou rodinou vrátil v roku 1935. So svojim bratom Júliusom sa aktívne zúčastnil SNP. Jeho politika bola ovplyvnená štúdiom Vysokiej politickej školy v Moskve. Po vyštudovaní sa postupne stal 1. tajomníkom Ústredného výboru KSS a neskôr 1. tajomníkom Ústredného výboru KSČ.

POLITIK S ĽUDSKOU TVÁROU

Politik Československej jari, ktorý sa snažil o zmenu a presadení reformného Akčného programu KSČ. Ten mal za úlohu zdemokratizovať vtedajšiu spoločnosť na základe ideí socializmu. Aj vďaka Dubčekovi nastalo postupné uvoľnenie režimu. Týmto programom sa začal presadzovať pojem „socializmus s ľudskou tvárou“. Zmeny boli zastavené 21.8.1968 inváziou vojsk Varšavskej zmluvy.

NEZLOMNÝ MUŽ

A. Dubček bol prinútený podpísať Moskovský protokol a aj tzv. Obuškový zákon. Po niekoľkomesačnom pôsobení ako veľvyslanec v Turecku bol odvolaný a vylúčený z komunistickej strany. V období normalizácie žil v izolácii ako technik Západoslovenských štátnych lesov.

OSOBNOSŤ NÁVRATU

V novembri 1989 sa stal jednou z kľúčových postáv „nežnej revolúcie“, vrátil sa do verejného politického života. Svojím prejavom a charizmou apeloval na pokojný priebeh vtedajších revolučných udalostí a vyzýval spoločnosť k premene. Bol navrhnutý za kandidáta na prezidentské kreslo a široká verejnosť ho podporovala. Alexander Dubček predstavuje jednu z najvýznamnejších postáv moderných československých dejín, je to muž, ktorý prvý vniesol nové myšlienky, posúvajúce náš štát, do demokratickej Európy. Po roku 1989 sa stal predsedom Federálneho zhromaždenia a vynaložil značné úsilie pri budovaní federálneho slobodného štátu, založeného na demokratických hodnotách „nežnej revolúcie“. Alexander Dubček zahynul na následky autonehody 7.11.1992.

Rodný dom A. Dubčeka

Alexander Dubček bol úplne bežný človek, ktorý navštevoval aj kúpalisko.

Miesto dopravnej nehody Alexandra Dubčeka

„Nezahynie ten národ, ktorý sa riadi svojím rozumom
ako aj svojím svedomím“

A. Dubček

Nežná revolúcia

Nespokojnosť ľudí voči režimu v Československu vyvrcholila 17.11.1989. V Prahe sa vtedy uskutočňovala spomienka na študentov, ktorí boli nacistami zastrelení v roku 1939. Zhromaždenie štátna polícia kruto rozohnala. Tento zásah pobúrila verejnosť a tak sa začala pridávať k protestujúcim. Vznikli dve politické hnutia: Občianske fórum a Verejnosť proti násiliu. Demonstranti vyzývali vládu, aby odstúpila.

Pod váhou týchto udalostí podal prezident Gustáv Husák demisiu a po 42 rokoch zavládla v krajine opäť demokracia. Komunistický totalitný režim, ktorý v Československu trval od februárového prevratu v roku 1948, padol. Novým nekomunistickým prezidentom sa stal divadelník Václav Havel a predsedom Federálneho zhromaždenia (vtedajší názov parlamentu ČSFR) sa stal Alexander Dubček, vedúca osobnosť československej jari. Prvé slobodné parlamentné voľby sa uskutočnili v roku 1990.

„Pravda a láska musí zvíťaziť nad ľžou a nenávisťou.“

Václav Havel

Jedna politická strana

V krajine vládla jedna strana - komunistická. Až po roku 1989 začali vznikať nové politické strany.

Sloboda cestovania

Cestovanie na dovolenku bolo dovolené len do spriateľných krajín východného bloku, aj to len za prísnych podmienok. Ak ste chceli vycestovať, potrebovali ste pas a devízový príslub. Po schválení týchto dokumentov bolo potrebné požiadať o vycestovaciu doložku. Pri cestovaní do západných krajín boli podmienky omnoho prísnejšie, čakalo by vás veľké množstvo papierovania a preverovania zo strany štátu.

Dostupnosť potravín

Mnohé potraviny boli pred rokom 1989 len veľmi málo dostupné, napríklad Coca-cola a mnohé ďalšie „západniarske produkty“. Tie si občania mohli kúpiť len v Tuzexe, ktorý ponúkal tovar nezohnateľný v bežných obchodoch. V ostatných obchodoch museli ľudia stáť v dlhých radoch na sezónne produkty, ako napríklad mandarínky, banány a mnohé iné.

Sloboda zhromažďovania

Nebola v ČSSR dovolená, hrozili tvrdé tresty. V krajine platil tzv. Obuškový zákon, ktorý umožňoval tvrdo postihnúť protestujúcich.

Trezorové filmy/ knihy

Umenie, ktoré neprešlo cez posúdenie komisiou, bolo označené za trezorové. Filmy stiahli z očí verejnosti, väčšinu z nich verejnosť uvidela až po roku 1989.

Sloboda prejavu

Verejnosti bolo odopreté vyjadriť iný názor ako štátom podporovaný. Akákoľvek kritika režimu bola tvrdo potlačovaná (prenasledovaním, väzením). Ak by aj niekto šíril informácie odporujúce propagande, kvôli cenzúre ich nemohol uverejniť. Navyše v krajine existovali len štátom kontrolované tlačové médiá. Nezávislé médiá nemali v tomto zriadení miesto.

Symbody nežnej revolúcie

Hlavným symbolom revolúcie sa stal zväzok kľúčov a ich „posledné zvonenie“, ktoré sa ozývalo po námestiach. Z ďalších možno spomenúť tzv. budajku (čiapku, ktorú nosil Ján Budaj), alebo viaceré piesne, ktoré zaznievali na protestoch.

Sloboda vierovyznania

Pred rokom 1989 boli prísne kontrolované jednotlivé cirkvi. Mnohí za šírenie viery skončili vo väzení.

Vladimír Mečiar a Václav Klaus dohadujú rozdelenie Československa.

Československo bolo ukázkovým príkladom mierového rozdelenia krajín. Omnoho horšie to dopadlo v Juhoslávii.